

Poslanecký návrh

ZÁKON

ze dne... 2019

o opatřeních na ochranu lidských práv, demokracie a právního státu v rámci zahraniční politiky České republiky (zákon o ochraně lidských práv)

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon upravuje opatření vlády České republiky, kterými vláda v rámci své zahraniční politiky přispívá k ochraně lidských práv, světového míru, demokracie a právního státu jakožto základních imperativů české státnosti a české zahraniční politiky.

§ 2

Vymezení pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) opatřením příkaz, zákaz nebo omezení dle tohoto zákona uvalené nařízením vlády proti subjektu za jeho závadné jednání;
- b) subjektem, na který se vztahují opatření,
 - 1. fyzická osoba, proti které jsou opatření namířena,
 - 2. právnická osoba, proti které jsou opatření namířena, nebo
 - 3. entita bez právní osobnosti, proti které jsou opatření namířena;
- c) identifikačním údajem subjektu:
 - 1. u fyzické osoby jméno, případně jména, příjmení, případně rodné příjmení, státní občanství, rodné číslo nebo datum a místo narození,
 - 2. u právnické osoby obchodní firma nebo název, sídlo a identifikační číslo,
 - 3. u entity bez právní osobnosti údaje umožňující jednoznačné určení takové entity vylučující záměnu s jinou entitou či fyzickou nebo právnickou osobou;
- d) závadným jednáním takové jednání, jenž zvláště závažným způsobem narušuje či ohrožuje zájem chráněný tímto zákonem a obsahuje zahraničněpolitický prvek, nebo
 - 1. podílení se na takovém jednání, jeho řízení či zosnování,
 - 2. zjednání jiného k takovému jednání či slíbení odměny za takové jednání,
 - 3. poskytnutí pomoci k takovému jednání, jeho usnadnění či umožnění,
 - 4. kořistění, bezprostřední či zprostředkované, z takového jednání,
 - 5. veřejné podněcování k takovému jednání či jeho veřejné schvalování;

- e) zahraničněpolitickým prvkem jakýkoli aspekt spjatý se subjektem, na který se vztahují opatření, s jeho jednáním, následkem tohoto jednání či osobami, které se na takovém jednání podílely či byly cílem takového jednání, patřící do oblasti zahraniční politiky¹;
- f) majetkem, na který se vztahuje opatření, jakékoli právo a jiná majetková hodnota, jakákoli látka sloužící k přípravě výrobků, výrobek, služba, software nebo technologie, jakákoli jiná věc movitá i nemovitá, vlastněná, držaná nebo jinak ovládaná subjektem, na který se vztahuje opatření;
- g) dopravním prostředkem zařízení určené zejména k přepravě osob, zavazadel, zboží anebo poštovní zásilky;
- h) kulturním statkem
 1. umělecké dílo a předmět kulturní hodnoty²,
 2. kulturní památka, národní kulturní památka nebo jejich soubor³,
 3. sbírka muzejní povahy nebo sbírkový předmět⁴, nebo
 4. veřejná kulturní produkce, jako například divadelní, filmové, audiovizuální nebo estrádní představení, koncert, taneční zábava nebo diskotéka, cirkusové, varietní nebo podobné vystoupení, výstava a další obdobné činnosti.

§ 3

Působnost zákona

Opatření podle tohoto zákona lze uložit za jednání učiněné po nabytí účinnosti tohoto zákona a na jednání, jejichž následek trvá v době nabytí účinnosti tohoto zákona.

§ 4

Přiměřenost opatření a délka jejich trvání

- (1) Přijatá opatření nesmí být zcela zjevně nepřiměřená závažnosti závadného jednání.
- (2) Opatření se zavádějí na dobu určitou, která nepřesáhne 2 roky. Prodloužení je přípustné, a to i opakovaně.

ČÁST DRUHÁ

CHRÁNĚNÉ ZÁJMY

§ 5

Chráněnými zájmy dle tohoto zákona jsou:

- a) lidská práva, včetně práva na příznivé životní prostředí a důstojný život,
- b) ochrana civilistů v ozbrojených konfliktech a ukončení ozbrojených konfliktů,

¹ § 6 zákona č. 2/1969 Sb., kompetenční zákon.

² Zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

³ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

- c) mezinárodní právo,
- d) světový mír a bezpečnost,
- e) demokracie a právní stát, a
- f) vymýcení korupce a organizovaného zločinu.

§ 6

Za chráněný zájem dle tohoto zákona se rovněž považuje výkon spravedlnosti v souvislosti s porušením chráněných zájmů uvedených v § 5 tohoto zákona.

ČÁST TŘETÍ

SEZNAM SUBJEKTŮ, NA KTERÉ SE VZTAHUJÍ OPATŘENÍ

§ 7

Seznam subjektů, na které se vztahují opatření

- (1) Seznam subjektů, na které se vztahují opatření (dále jen "seznam subjektů"), vede Ministerstvo zahraničních věcí (dále jen "Ministerstvo").
- (2) Seznam subjektů obsahuje u každého subjektu následující informace:
 - a) identifikační údaje subjektu,
 - b) popis závažného jednání a uvedení chráněného cíle, jenž byl ohrožen či narušen s odkazem na ustanovení tohoto zákona,
 - c) skutečnosti, které svědčí, že se daného závažného jednání dopustil uvedený subjekt,
 - d) výčet uvalených opatření,
 - e) den účinnosti uvalených opatření,
 - f) doba, na kterou byla opatření přijata.
- (3) Seznam subjektů Ministerstvo zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup, není-li dále uvedeno jinak.
- (4) Skutečnosti dle odstavce 2 písm. c), které jsou utajovanými informacemi dle zvláštního zákona⁵, jsou v seznamu subjektů vedeny odděleně a neveřejně. Ve veřejné části seznamu se uvede poznámka o této skutečnosti.
- (5) Nemožnost získat identifikační údaje subjektu není na překážku přijetí opatření namířených proti takovému subjektu, byly-li uvedeny údaje umožňující určení takového subjektu snižující riziko záměny s jinou entitou či fyzickou nebo právnickou osobou.

§ 8

Zařazení na seznam subjektů

- (1) Vláda může, na návrh ministra zahraničních věcí, nařízením vlády zařadit na seznam subjektů takový subjekt, jenž se dopustil závažného jednání, nebo u subjektu již na seznam subjektů zařazeného upravit přijatá opatření nebo přijatá opatření prodloužit.
- (2) Návrh ministra zahraničních věcí dle odst. 1 musí obsahovat veškeré informace, které musí u jednotlivých subjektů dle § 7 obsahovat seznam subjektů.

⁵ Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti.

- (3) K návrhu ministra zahraničních věcí dle odstavce 1 se může ještě před projednáním vládou vyjádřit ministr spravedlnosti. Vyjádří-li se, připojí ministr zahraničních věcí k návrhu rovněž vypořádání se s takovým vyjádřením.
- (4) Veškeré informace obsažené v návrhu ministra zahraničních věcí dle odstavce 1, včetně případného vyjádření ministra spravedlnosti a vypořádání se s takovým vyjádřením, jsou až do okamžiku jeho schválení vládou utajovanými informacemi dle zvláštního zákona.⁶ V případě, kdy by zveřejnění informací dle věty první, mohlo ohrozit výkon přijatých opatření, je možno s nimi nakládat jako s utajovanými, nejdéle však do okamžiku započetí vykonávání přijatých opatření.
- (5) Ministerstvo vyrozumí subjekt zařazený na seznam subjektů o přijatých opatřeních proti němu nejpozději s počátkem výkonu takových opatření. Není-li možno daný subjekt vyrozumět, zveřejní Ministerstvo toto vyrozumění na svých internetových stránkách způsobem umožňující dálkový přístup.

§ 9

Pravidelný přezkum

Ministerstvo pravidelně, nejméně jednou za rok, přezkoumá, zda trvají důvody pro zařazení subjektu na seznam subjektů a přijetí opatření. Pominuly-li takové důvody, navrhne ministr zahraničních věcí vymazání subjektu ze seznamu subjektů

§ 10

Vymazání ze seznamu subjektů

Vláda na návrh ministra zahraničních věcí vymaže svým nařízením subjekt ze seznamu subjektů nebo zruší přijaté opatření. Postupu dle § 8 tohoto zákona se užije obdobně.

ČÁST ČTVRTÁ

OPATŘENÍ

§ 11

Obecné ustanovení

- (1) Opatření stanovené v § 12 až 14 se uplatní v rozsahu stanoveném nařízením vlády dle § 8.
- (2) Opatření dle odstavce 1 mohou být uplatňovány v oblastech
 - a) obchodu a služeb,
 - b) peněžních převodů, používání jiných platebních prostředků, nákupu a prodeje cenných papírů a investičních nástrojů,
 - c) dopravy a spojů,
 - d) vědeckotechnických a kulturních styků.

⁶ Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti.

- (3) Opatření dle § 13 odst. 1 písm. a) a b) nelze uvalit proti občanům České republiky.

§ 12

Obchod a služby, peněžní služby a finanční trhy

- (1) V oblasti obchodu a služeb mohou opatření spočívat v omezení nebo zákazu
- a) dovozu, vývozu, koupě, prodeje nebo umožnění jiného nakládání s majetkem subjektu, na který se vztahují opatření,
 - b) průvozu majetku subjektu, na který se vztahují opatření, přes území České republiky, nebo
 - c) jakékoli činnosti, která by podporovala anebo by mohla podporovat činnost uvedenou v písmenech a) a b).
- (2) V oblasti peněžních převodů, používání jiných platebních prostředků, nákupu a prodeje cenných papírů a investičních nástrojů mohou opatření spočívat v omezení nebo zákazu
- a) poskytování jakéhokoli plnění ve prospěch subjektu, na který se vztahují opatření, jakož i uzavírání obchodů s ním včetně obchodů s cizí měnou,
 - b) pronajímání bezpečnostní schránky subjektu, na který se vztahují opatření,
 - c) jakéhokoli poskytování peněžních prostředků, investičních nástrojů nebo jiných cenných papírů, nebo finančních anebo ekonomických zdrojů subjektu, na který se vztahují opatření,
 - d) převodu peněžních prostředků, investičních nástrojů nebo jiných cenných papírů z účtu nebo na účet ovládaný subjektem, na který se vztahují opatření, včetně výplaty bankovních šeků, pokud to lze při vynaložení přiměřených prostředků zjistit,
 - e) výplaty úroků z peněžních prostředků na účtech ovládaných subjektem, na který se vztahují opatření, jakož i výplaty úroků z jimi ovládaných cenných papírů a investičních nástrojů,
 - f) uzavírání pojistné smlouvy se subjektem, na který se vztahují opatření, nebo plnění jemu z pojistných smluv, nebo
 - g) jakékoli činnosti, která by podporovala anebo by mohla podporovat činnost uvedenou v písmenech a) až f).

§ 13

Doprava a spoje

- (1) V oblasti dopravy mohou opatření spočívat v omezení nebo zákazu
- a) překračování státních hranic České republiky subjekty, na které se vztahují opatření,
 - b) pobytu subjektu, na který se vztahují opatření, na území České republiky,
 - c) poskytování dopravních prostředků subjektu, na který se vztahují opatření, nebo
 - d) jakékoli činnosti, která by podporovala anebo by mohla podporovat činnost uvedenou v písmenech a) až c).
- (2) V oblasti spojů mohou opatření spočívat v omezení nebo zákazu
- a) přijetí k přepravě nebo přepravy poštovních zásilek určených pro subjekt, na který se vztahují opatření,

- b) poskytování služeb elektronických komunikací za účelem spojení se subjektem, na který se vztahují opatření,
- c) poskytování jiného spojení se subjektem, na který se vztahují opatření, nebo
- d) jakékoli činnosti, která by podporovala anebo by mohla podporovat činnost uvedenou v písmenech a) až c).

§ 14

Vědeckotechnické a kulturní styky

- (1) V oblasti vědeckotechnických styků mohou opatření spočívat v omezení nebo zákazu
 - a) účasti na vědeckých nebo technických výzkumech, programech anebo projektech, na kterých se podílí subjekt, na něž se vztahují opatření; v případě, že se jedná o činnost financovanou jiným než subjektem, na který se vztahují opatření, spočívá opatření pouze ve vyloučení takového subjektu z účasti na této činnosti,
 - b) poskytování přístrojů nebo zařízení subjektu, na který se vztahují opatření, za účelem jejich použití pro vědecký nebo technický výzkum, program anebo projekt,
 - c) poskytování informací o vědeckých nebo technických výzkumech, programech anebo projektech nebo jejich výsledků subjektu, na který se vztahují opatření, nejsou-li tyto informace a výsledky veřejně dostupné,
 - d) poskytování práv průmyslových nebo práv duševního vlastnictví subjektu, na který se vztahují opatření, nebo
 - e) jakékoli činnosti, která by podporovala anebo by mohla podporovat činnost uvedenou v písmenech a) až d).
- (3) V oblasti kulturních styků mohou opatření spočívat v omezení nebo zákazu
 - a) poskytování kulturních statků subjektu, na který se vztahují opatření,
 - b) přijímání kulturních statků od subjektu, na který se vztahují opatření, pokud se nejedná o dočasné přijetí za účelem záchrany, ochrany a uchování kulturních statků bezprostředně ohrožených ozbrojeným konfliktem nebo živelní katastrofou anebo o navrácení kulturních statků osobě, na kterou se nevztahují opatření,
 - c) poskytování autorských nebo s nimi souvisejících práv subjektu, na který se vztahují opatření, nebo
 - d) jakékoli činnosti, která by podporovala anebo by mohla podporovat činnost uvedenou v písmenech a) až c).

§ 15

Výjimky z přijatých opatření

- (1) Finanční analytický úřad (dále jen „Úřad“) může, pokud to připouští obsah nařízení vlády podle § 8, povolit v souladu s tímto nařízením vlády a v nezbytně nutném rozsahu výjimky ze zákazu nebo omezení
 - a) na poskytování ošetření a lékařské péče,
 - b) na poskytování humanitární pomoci, není-li omezena v nařízení vlády podle § 8; za takovou pomoc se považují zejména dodávky potravin, ošacení, léků, zdravotnického materiálu a jiných humanitárních potřeb nezbytných pro

- ochranu zdraví, záchranu života a důstojné ubytování civilistů a poskytování s tím souvisejících služeb včetně organizace a realizace záchranných operací,
- c) na poskytování dávek sociální péče, státních sociálních dávek, dávek důchodového pojištění, dávek nemocenského pojištění (péče), podpory v nezaměstnanosti, podpory při rekvalifikaci a na platby pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na všeobecné zdravotní pojištění,
 - d) na poskytování mzdy, náhrady mzdy, odstupného a dalších plateb vyplývajících z pracovněprávního nebo obdobného pracovního vztahu,
 - e) na poskytování výživného,
 - f) na náhradu škody způsobené činnostmi, která nemá souvislost s prováděním opatření ve smyslu tohoto zákona, a na výplatu pojistného s tím spojeného, nebo
 - g) k úhradě pohledávky subjektem, na který se vztahují opatření, jestliže tato pohledávka nevznikla porušením opatření.
- (2) Úřad dále povolí v nezbytně nutném rozsahu výjimku ze zákazu nebo omezení dle § 13 odstavce 1 pro osobní uplatnění práv subjektu zařazeného na seznam subjektů dle § 23.
- (3) Výjimku lze poskytnout na žádost nebo i bez žádosti. Úřad v rozhodnutí o povolení výjimky stanoví podmínky jejího uplatnění tak, aby mohl její uplatnění kontrolovat, a tak aby nedocházelo k maření účelu opatření. V případě závažného porušení podmínek pro uplatnění výjimky ji Úřad zruší.

ČÁST PÁTÁ

PROVÁDĚNÍ OPATŘENÍ

HLAVA I

POVINNOSTI VE VZTAHU K MAJETKU, NA KTERÝ SE VZTAHUJÍ OPATŘENÍ

§ 16

Oznamovací povinnost

- (1) Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že se u něj, nebo jiného, nachází majetek, na který se vztahují opatření, je povinen učinit o tom bez zbytečného odkladu oznámení Úřadu.
- (2) Jestliže při přípravě nebo při uzavírání smlouvy vznikne podezření, že na jednu ze stran závazkového vztahu se vztahují opatření, nebo že předmětem závazkového vztahu je nebo má být majetek, na který se vztahují opatření, avšak toto podezření není možné před nebo při uzavírání smlouvy hodnověrně ověřit, vzniká oznamovací povinnost podle odstavce 1 bezprostředně po uzavření smlouvy.
- (3) Oznámení se podává písemně nebo ústně do protokolu. Ministerstvo financí může stanovit odlišný postup podávání oznámení pro případy nebezpečí z prodlení.

§ 17

Nakládání s majetkem, na který se vztahují opatření

- (1) Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že se u něj nachází majetek, na který se vztahují opatření, nesmí nakládat s tímto majetkem jinak než za účelem jeho ochrany před ztrátou, znehodnocením, zničením nebo jiným poškozením, pokud není v tomto zákoně uvedeno jinak, a to od okamžiku, kdy se dozví, že majetek je považován za majetek, na který se vztahují opatření.
- (2) Ten, u koho se nachází majetek, na který se vztahují opatření, má nárok uplatňovat vůči státu náhradu nezbytně nutných nákladů souvisejících s jeho správou a ochranou od okamžiku doručení oznámení Úřadu podle § 16. Nárok na náhradu nákladů podle tohoto ustanovení nemají subjekty, na které se vztahují opatření, ani osoby s nimi spolupracující, jim blízké či s nimi podnikatelsky nebo jiným způsobem spojené.
- (3) Vzniká-li pochybnost, že osoba uvedená v odstavci 1 odpovídajícím způsobem zabezpečuje ochranu majetku, na který se vztahují opatření, nebo je-li to třeba k zabezpečení jeho správy, například s ohledem na předpokládanou dobu trvání k němu se vztahujících opatření, Úřad vyzve k vydání takového majetku. Ten, u koho se nachází majetek, na který se vztahují opatření, jej na výzvu Úřadu vydá Úřadu nebo jím určené osobě. Majetek nevydaný dobrovolně může být odňat. O vydání nebo odnětí majetku se sepíše protokol, v němž se uvede dostatečně přesný popis vydaného nebo odňatého majetku. Kopie protokolu se vydá tomu, kdo majetek vydal nebo jemuž byl odňat, jako potvrzení o převzetí věci.
- (4) Ustanovení odstavců 1 až 3 se vztahují rovněž na majetek, u kterého vzniká oznamovací povinnost podle § 16 odst. 1.
- (5) Úřad vydá oprávněné osobě, případně osobě určené podle písmene b) nebo c), majetek, na který se vztahují opatření, jestliže
 - a) je osobou, na kterou se nevztahují opatření, a prokáže, že je vlastníkem nebo oprávněným držitelem tohoto majetku,
 - b) je v nařízení vlády podle § 8 uvedeno, že má být konkrétní osobě vydán, nebo
 - c) tak pravomocně rozhodl příslušný tuzemský státní orgán, nebo příslušný orgán cizího státu anebo mezinárodní organizace, jehož rozhodnutí je na základě mezinárodního práva vykonatelné na území České republiky.

HLAVA II

PRAVOMOCI A POVINNOSTI STÁTNÍCH ORGÁNŮ A ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

§ 18

Řízení před Úřadem

- (1) Úřad může na základě posouzení, zda majetek má být považován za majetek, na který se vztahují opatření, rozhodnout
 - a) o omezení nebo zákazu nakládání s tímto majetkem,
 - b) o odnětí majetku, který nebyl vydán na výzvu podle § 17 odst. 3,
 - c) o převzetí tohoto majetku do správy státu za účelem jeho správy nebo následného vydání oprávněnému,
 - d) o ustanovení nebo odvolání správce tohoto majetku a případně i o jeho odměně,
 - e) o prodeji tohoto majetku nebo jeho části podle § 19 odst. 3,

- f) o výjimečném užití majetku, na který se vztahují opatření, nebo jeho části, ve smyslu § 15,
 - g) o vydání tohoto majetku ve smyslu § 17 odst. 5, nebo
 - h) že se nejedná o majetek, na který se vztahují opatření, pokud
 - 1. takovou skutečnost vlastník nebo oprávněný držitel prokazatelně doloží,
 - 2. taková skutečnost vyplývá z šetření Úřadu,
 - 3. takový majetek je prokazatelně bezcenný nebo má zcela nepatrnou hodnotu, nebo
 - 4. opatření k němu se vztahující bylo zrušeno.
- (2) Úřad ve lhůtě do 30 dnů od přijetí oznámení podle § 16 odst. 1 sdělí oznamovateli, zda je majetek považován za majetek, na který se vztahují opatření, pokud do této lhůty nerozhodne podle odstavce 1 písm. a), b), c), g) nebo h). Tato lhůta může být v odůvodněných případech prodloužena.
- (3) Odvolání proti rozhodnutí podle odstavce 1 písm. a) až d) nemá odkladný účinek. Odvolání proti rozhodnutí podle odstavce 1 písm. e) lze odejmout odkladný účinek v případě majetku podléhajícímu zkáze.
- (4) Vykonatelnost rozhodnutí, proti kterému odvolání nemá odkladný účinek nebo u něhož byl odkladný účinek odvolání vyloučen, nastává dnem jeho doručení poslednímu z účastníků řízení, kterými jsou ten, na jehož návrh bylo rozhodováno, a ten, kdo má majetek, na který se vztahují opatření, u sebe, nebo ten, kdo jej vydal anebo komu byl odňat. V případě nebezpečí z prodlení lze rozhodnutí, proti kterému odvolání nemá odkladný účinek nebo u něhož byl odkladný účinek odvolání vyloučen, vyhlásit ústně; v tom případě nastává vykonatelnost rozhodnutí okamžikem jeho vyhlášení.
- (5) Pověření zaměstnanci Úřadu se při výkonu činností podle tohoto zákona prokazují služebním průkazem.
- (6) Ten, u koho se nachází majetek, o němž Úřad provádí šetření, na požádání sdělí tomuto Úřadu v jím stanovené lhůtě všechny informace, které má o tomto majetku a případně i o dalších skutečnostech s ním souvisejících a o osobách, které mají vztah k tomuto majetku nebo se jakýmkoli způsobem podílely na nakládání s ním. Na žádost Úřadu předloží doklady o tomto majetku, osobách či dalších skutečnostech s tímto majetkem souvisejících, nebo k nim umožní přístup pověřeným zaměstnancům Úřadu.
- (7) Za nesplnění povinnosti podle odstavce 6 může Úřad uložit pořádkovou pokutu do 100 000 Kč. Pořádková pokuta může být uložena i opakovaně, jestliže povinnost nebyla splněna ani po předchozím uložení pokuty. Úhrn takto uložených pořádkových pokut nesmí přesáhnout částku 500 000 Kč. Pořádková pokuta je příjmem státního rozpočtu.

§ 19

Správa vydaného nebo odňatého majetku

- (1) Správu vydaného nebo odňatého majetku po dobu trvání opatření nebo do doby jeho vydání oprávněnému zajišťuje Úřad, není-li dále uvedeno jinak. Ve vztahu k tomuto majetku je Úřad oprávněn ke všem úkonům a ke všem řízením, které s jeho správou souvisí a k nimž by byl oprávněn jeho vlastník.
- (2) Na úhradu nákladů spojených se správou se přednostně použijí přírůstky a výnosy z vydaného nebo odňatého majetku během jeho správy; není-li jich, lze, není-li možné jiné

- řešení, na úhradu takových nákladů použít výnosu z prodeje majetku nebo jeho části v nezbytném rozsahu.
- (3) Je-li to vzhledem k okolnostem nezbytné k zachování hodnoty majetku, Úřad rozhodne o prodeji majetku, na který se vztahují opatření, nebo jeho části; výtěžek z takového prodeje je po dobu trvání opatření majetkem, na který se vztahují opatření.
- (4) Úřad vede vydaný nebo odňatý majetek v samostatné účetní evidenci a provádí jeho inventarizaci.
- (5) Při správě vydaného nebo odňatého majetku má Úřad zejména povinnost tento majetek řádně ochraňovat a pečovat o jeho zachování, účelně a hospodárně jej spravovat, chránit jej před poškozením, zničením, ztrátou, odcizením nebo zneužitím a včas uplatňovat nárok na náhradu škody a na vydání předmětu bezdůvodného obohacení, chránit jej tím, že průběžně sleduje, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky, a zejména včasným uplatněním a vymáháním práv, která jinak přísluší vlastníku, věřiteli nebo majiteli cenných papírů, zamezovat promlčení nebo zániku těchto práv. Úřad přitom není oprávněn uzavřít jako pronajímatel smlouvu o poskytnutí věci za úplatu do užívání spojenou se smlouvou o následném převodu vlastnictví této věci, uzavřít smlouvu o prodeji podniku nebo jeho organizační složky, zřídit k tomuto majetku zástavní právo nebo zatížit nemovité věci věčným břemenem, nebo provést zajišťovací převod práva náležejícího do vydaného nebo odňatého majetku.
- (6) Správu vydaných nebo odňatých
- a) radioaktivních látek a radioaktivních odpadů vykonává Správa úložišť radioaktivních odpadů,
 - b) tabákových výrobků vykonává Státní zemědělská a potravinářská inspekce nebo Česká obchodní inspekce,
 - c) jedinců (exemplářů) rostlin a živočichů vykonává Ministerstvo životního prostředí,
 - d) zbraní, střeliva a výbušnin vykonává Ministerstvo vnitra.
- (7) Úřad může podle povahy a rozsahu věcí a práv, která tvoří vydaný nebo odňatý majetek, pověřit jeho správou Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových.
- (8) Nemůže-li správu vydaného nebo odňatého majetku vykonávat Úřad ani orgán pověřený podle odstavce 7, Úřad pověří podle povahy tohoto majetku výkonem jeho správy organizační složkou státu.
- (9) Nemůže-li být správa vydaného nebo odňatého majetku vykonávána Úřadem, orgánem pověřeným podle odstavce 7 ani organizační složkou státu podle odstavce 8, může Úřad uzavřít smlouvu o výkonu správy vydaného nebo odňatého majetku s osobou podnikající v příslušném oboru. Obsahem takové smlouvy musí být výše úplaty za výkon správy a ujednání o odpovědnosti za škodu způsobenou na spravovaném majetku v době výkonu jeho správy, jinak je smlouva neplatná.
- (10) Rozhodnutím Úřadu o ustanovení správce podle odstavce 7 nebo 8 nebo smlouvou uzavřenou podle odstavce 9 vzniká správci ve vztahu k vydanému nebo odňatému majetku oprávnění k zastupování vlastníka při všech úkonech nebo řízeních, které s jeho správou souvisí a k nimž by byl oprávněn jeho vlastník. Rozsah takového oprávnění k zastupování vlastníka může Úřad v rozhodnutí nebo smlouvě upravit. Na činnost správce se povinnosti a omezení podle odstavce 5 vztahují obdobně; správce se při své činnosti řídí též pokyny Úřadu.

Shromažďování informací a údajů

- (1) Úřad a Ministerstvo jsou k naplnění účelu tohoto zákona oprávněny zpracovávat informace včetně osobních údajů. Osobní údaje zpracovávají i bez souhlasu, s ohledem na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a osobního života subjektu údajů.
- (2) Orgány veřejné moci včetně územních samosprávných celků vykonávajících státní správu poskytují Úřadu a Ministerstvu pro účely výkonu pravomocí podle tohoto zákona na jeho žádost informace včetně osobních údajů z jimi spravovaných informačních systémů. Informace získané podle tohoto zákona může Úřad a Ministerstvo využít kromě plnění jeho účelu pouze k účelům boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti⁷.
- (3) Úřadu a Ministerstvu jsou poskytovány pro výkon působnosti podle tohoto zákona
 - a) referenční údaje ze základního registru obyvatel,
 - b) z agendového informačního systému evidence obyvatel údaje o obyvatelích,
 - c) z informačního systému cizinců údaje o cizincích,
 - d) z registru rodných čísel údaje o fyzických osobách, kterým bylo přiděleno rodné číslo, avšak nejsou vedeny v informačních systémech uvedených v písmenech b) nebo c).

Z poskytovaných údajů lze v konkrétním případě použít vždy jen takové údaje, jejichž použití je v daném případě nezbytné.
- (4) Pokud to umožňuje technický stav, poskytuje Ministerstvo vnitra Úřadu a Ministerstvu údaje uvedené v odstavci 3 pouze v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup.
- (5) Informace shromážděné při plnění povinností podle tohoto zákona uchovává Úřad a Ministerstvo po dobu nezbytně nutnou k naplnění jeho účelu. Tyto informace může poskytnout v odpovídajícím rozsahu pouze v souladu s oprávněními podle § 21 odst. 3.
- (6) Při činnosti podle tohoto zákona a k naplnění jeho účelu Úřad a Ministerstvo využívají informace z evidence, která je určena k plnění povinností podle zvláštního právního předpisu o opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.
- (7) Úřad a Ministerstvo jsou oprávněni vést údaje získané při provádění tohoto zákona v informačním systému za podmínek, které stanoví zvláštní zákon⁸. K tomu účelu je oprávněn sdružovat informace získané podle tohoto zákona s informacemi shromážděnými podle zvláštního právního předpisu o opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti v jediném informačním systému. Úřad ani Ministerstvo neposkytují na žádost podle zvláštního zákona zprávu o informacích, které jsou uchovávány v informačním systému vedeném podle tohoto zákona, pokud by tím bylo ohroženo plnění úkolů podle tohoto zákona.
- (8) Zjistí-li Úřad nebo Ministerstvo skutečnosti, které odůvodňují podezření, že byl spáchán trestný čin, učiní oznámení podle trestního řádu a současně orgánu činnému v trestním řízení poskytnou všechny údaje a důkazy o nich, které mají k dispozici, jestliže s oznámením souvisejí.
- (9) Úřad a Ministerstvo k naplnění účelu přijatých opatření spolupracují zejména při předávání a získávání informací na základě vzájemnosti se zahraničními orgány se stejnou nebo obdobnou věcnou působností v oblasti mezinárodních sankcí či národních sankcí (opatření). Za podmínek, že informace budou užity pouze k dosažení účelu

⁷ Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů.

⁸ Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů.

tohoto zákona a budou požívat ochrany alespoň v rozsahu tímto zákonem stanoveném, může Úřad nebo Ministerstvo spolupracovat i s mezinárodními organizacemi.

§ 21

Povinnost mlčenlivosti

- (1) Zaměstnanci Úřadu a Ministerstva a orgánů uvedených v § 22 jsou povinni zachovávat mlčenlivost o úkonech učiněných podle tohoto zákona a o informacích získaných při jeho provádění. Povinnost zachovávat mlčenlivost podle tohoto zákona má i ten, kdo se v souvislosti s šetřením prováděným Úřadem seznámí s informacemi získanými na základě tohoto zákona.
- (2) Povinnost mlčenlivosti osob uvedených v odstavci 1 nezaniká skončením pracovněprávního nebo jiného vztahu k Úřadu, Ministerstvu a k orgánu uvedenému v § 22.
- (3) Povinnosti zachovávat mlčenlivost podle odstavců 1 a 2 se nelze dovolávat vůči
 - a) orgánu činnému v trestním řízení, pokud vede řízení o trestném činu souvisejícím s uplatňováním opatření nebo s terorismem, nebo jedná-li se o splnění oznamovací povinnosti vztahující se k takovému trestnému činu,
 - b) státnímu zastupitelství při výkonu jeho působnosti,
 - c) orgánu státní správy odpovědnému za uplatňování kontrolního režimu při předávání informací významných pro plnění povinností podle zvláštních právních předpisů o kontrole dovozu a vývozu zboží a technologií podléhajících mezinárodním kontrolním režimům,
 - d) osobám vykonávajícím kontrolu podle § 22,
 - e) soudu rozhodujícímu v občanském nebo správním soudním řízení spory týkající se nároku vyplývajícího z tohoto zákona,
 - f) osobě, která by mohla uplatnit nárok na náhradu majetkové újmy způsobené postupem podle tohoto zákona, jde-li o následné sdělení skutečností rozhodných pro uplatnění takového nároku; v tom případě však lze příslušné informace omezit nebo jejich sdělení odložit až do doby, kdy jejich poskytnutí nemůže ohrozit naplnění účelu tohoto zákona,
 - g) příslušnému zahraničnímu orgánu při předávání údajů sloužících k dosažení účelu stanoveného tímto zákonem, pokud to zvláštní právní předpis nezakazuje,
 - h) zpravodajské službě České republiky při poskytnutí informací významných pro plnění jejích úkolů, nebo
 - i) finančnímu arbitrovi rozhodujícímu podle zvláštního právního předpisu ve sporu navrhovatele proti instituci.
- (4) Podá-li Úřad nebo Ministerstvo oznámení podle § 20 odst. 8, může ve smyslu odstavce 3 písm. e) nebo f) poskytnout informace oprávněnému pouze se souhlasem příslušného orgánu činného v trestním řízení.

ČÁST ŠESTÁ

KONTROLA A SOUDNÍ OCHRANA

§ 22

Kontrola

- (1) Státní orgány, do jejichž působnosti patří výkon kontroly, kontrolují při výkonu své působnosti též plnění povinností podle tohoto zákona; v ostatních případech kontroluje plnění povinností podle tohoto zákona Úřad. Při zjištění nedostatků, zejména porušení povinností podle tohoto zákona, předají státní orgány podklady k řízení o přestupku ve věcech týkajících se jeho věcné působnosti Ministerstvu průmyslu a obchodu, v ostatních věcech Úřadu, a dále s nimi na tomto řízení spolupracují.
- (2) Česká národní banka kontroluje plnění povinností podle tohoto zákona u osob podléhajících jejímu dohledu, a to v rozsahu činností, nad nimiž u těchto osob vykonává dohled.

§ 23

Podnět k přezkoumání a soudní ochrana

- (1) Subjekt, na něhož se vztahují opatření, který se domnívá, že byl na seznam subjektů zařazen neoprávněně, může do 30 dnů od vyrozumění dle § 8 odst. 5 nebo do 30 dnů ode dne, kdy se o svém zařazení na seznam subjektů dozvěděl, podat ministrovi zahraničních věcí podnět k přezkumu důvodnosti svého zařazení na seznam a přijetí opatření.
- (2) Podnět dle odstavce 1 se podává písemně u Ministerstva.
- (3) Shledá-li ministr zahraničních věcí, že byl subjekt zařazen na seznam subjektů neoprávněně, navrhne vládě do 30 dnů od doručení podnětu dle odstavce 1 vymazání subjektu ze seznamu subjektů.
- (4) Nedojde-li k vymazání subjektu ze seznamu subjektů do 90 dnů od doručení podnětu dle odstavce 1, může se subjekt obrátit k Nejvyššímu správnímu soudu s návrhem na zrušení nařízení vlády ve věci seznamu subjektů nebo jeho části.
- (5) Nejvyšší správní soud přezkoumá, zdali byl subjekt zařazen na seznam subjektů v rozporu s tímto zákonem. Shledá-li, že byl, vymaže jej ze seznamu subjektů a zruší příslušné nařízení vlády či jeho část v souladu s ustanoveními soudního řádu správního o řízení o zrušení nařízení vlády ve věci seznamu subjektů⁹.
- (6) Podnět dle odstavce 1 ani návrh na zrušení nařízení vlády nebo jeho části dle odstavce 4 nemají odkladný účinek.

§ 24

Parlamentní kontrola

- (1) Ministerstvo předkládá jednou ročně oběma komorám Parlamentu zprávu o přijatých opatřeních na ochranu lidských práv, demokracie a právního státu v rámci zahraniční politiky České republiky.
- (2) Zpráva dle odstavce 1 obsahuje
 - a) seznam subjektů, na které se vztahují opatření;
 - b) přehled všech subjektů zařazených na seznam subjektů a opatření přijatých za poslední rok od předešlé zprávy dle odstavce 1 s vysvětlením důvodů každého zařazeného subjektu a přijatého opatření;
 - c) přehled všech odvolání podaných dle tohoto zákona a informací o tom, jak o nich bylo rozhodnuto; a
 - d) přehled všech žalob podaných dle tohoto zákona.

⁹ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

- (3) Skutečnosti, které jsou utajovanými informacemi dle zvláštního zákona¹⁰, jsou ve zprávě dle odstavce 1 uvedeny odděleně v její neveřejné příloze. Ve veřejné části zprávy se uvede informace o tom, které skutečnosti jsou utajované, neohrozí-li to utajení těchto skutečností.

ČÁST SEDMÁ

PŘESTUPKY

§ 25

Přestupky fyzických, právnických a podnikajících fyzických osob

- (1) Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že
- a) poruší omezení nebo zákaz stanovený v § 12 až 14 tohoto zákona,
 - b) nesplní oznamovací povinnost podle § 16 odst. 1, nebo
 - c) nakládá s majetkem, na který se vztahují opatření, v rozporu s ustanovením § 17 odst. 1.
- (2) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že poruší povinnost zachovávat mlčenlivost podle § 21 odst. 1.
- (3) Za přestupek lze uložit pokutu do
- a) 200 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 2,
 - b) 500 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. c),
 - c) 4 000 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a) a b).
- (4) Pokud právnická nebo podnikající fyzická osoba přestupkem podle odstavce 1 písm. a) a b) získala pro sebe nebo pro jiného prospěch přesahující 5 000 000 Kč, anebo způsobila škodu přesahující 5 000 000 Kč nebo jiný zvlášť závažný následek, lze jí uložit pokutu do 50 000 000 Kč.

§ 26

Příslušnost k projednání přestupků

Přestupky podle tohoto zákona projednává Ministerstvo průmyslu a obchodu, jestliže uplatnění opatření, která byla nebo mohla být přestupkem ohrožena, zahrnuje zahraniční obchod s vojenským materiálem nebo režim Evropských společenství pro kontrolu vývozu zboží a technologií dvojího užití. Jinak přestupek podle tohoto zákona projedná Úřad.

ČÁST OSMÁ

SPOLEČNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 27

Zmocnění

¹⁰ Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti.

- (1) Ministerstvo financí stanoví vyhláškou podrobnosti způsobu plnění oznamovací povinnosti, dále může stanovit vyhláškou odlišný postup plnění oznamovací povinnosti v případě nebezpečí z prodlení, a stanoví vzor služebního průkazu podle § 18 odstavce 5.

§ 28

Informační spolupráce

Orgány veřejné správy poskytují informace, včetně utajovaných informací, a součinnost Ministerstvu při zjišťování skutečností nezbytných pro zpracování návrhu dle části třetí tohoto zákona či řízení o odvolání dle § 23.

§ 29

Společná ustanovení

V řízení dle tohoto zákona se správní řád nepoužije, s výjimkou řízení ve věcech upravených v části páté a § 22 tohoto zákona, nestanoví-li tento zákon zvláštní postup.

§ 30

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti prvního dne druhého měsíce následujícího po jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

I OBECNÁ ČÁST

A Zhodnocení platného právního stavu

A.1. Absence zahraničně-politických nástrojů

V posledních dekádách se vedle států čím dál častěji profilují jakožto narušitelé lidských práv a demokratických hodnot nejrůznější nestátní entity, bez ohledu na jejich právní osobnost, či jednotlivci. Velká část těchto aktérů se závadného jednání dopouští, mimo jiné, s přesvědčením vlastní nedotknutelnosti – například kvůli svému společenskému postavení, funkci, majetku, kontaktům atp. Individuálně zacílená opatření, pružně a efektivně reagující na závadné jednání takovýchto aktérů, jsou zásadní nejen pro motivaci těch, kteří se již závadného jednání dopustili, aby upustili od pokračování či se snažili napravit následky takového jednání, avšak působí rovněž preventivně na ty, kteří se ještě závadného jednání nedopustili.

Česká republika v současné době nedisponuje dostatečnými nástroji k realizaci zahraniční politiky v oblasti ochrany lidských práv, demokratických hodnot, právního státu, mezinárodního míru a bezpečnosti a ochrany životního prostředí (dále jen „ochrany lidských práv a demokratických hodnot“). V současnosti je Česká republika zcela závislá na mezinárodních organizacích, resp. Evropské unii, jde-li o možnost aktivně působit škálou nejrůznějších opatření na narušitele lidských práv a dalších chráněných hodnot. Tato opatření však postrádají pružnost a reakční efektivitu, jaká je vlastní individuálním opatřením a jaká je nezbytná pro schopnost okamžitě reagovat na nastalou situaci v různých koutech světa.

Pro zvýšení ochrany lidských práv a efektivity jejich realizace Česká republika přistoupila k řadě mezinárodních smluv a stala se členem celé řady mezinárodních organizací, jejichž cílem je právě prosazování lidských práv ve světě. Jedním ze standardních nástrojů ochrany lidských práv a demokratických hodnot těchto mezinárodních organizací je přijímání kolektivních opatření proti jejich narušitelům – mezinárodních sankcí. Tato kolektivní opatření cílí zejména na státy a národy jako celky. Takovéto sankce mívají silnější dopad na daný stát a jeho společnost, jsou však také doprovázeny nemalými negativními jevy, které dopadají na nevinné občany těchto států, kteří se na porušování lidských práv nepodílejí. Těmto negativním dopadům se snaží předejít mezinárodní sankce cílící přímo na narušitele¹¹. Nelze však pominout jejich značnou těžkopádnost, jde-li o porušování lidských práv ze strany jednotlivců, a nemožnost pružně a rychle reagovat na závadné jednání.

Opatření jednotlivých států (individuální opatření) proti narušitelům lidských práv a hodnot demokracie a právního státu jsou tak přirozeným doplněním mezinárodních sankcí.

A.2. Příklady zemí, kde obdobná právní úprava byla již zavedena

Již několik států, zejména v Evropě, se rozhodlo přistoupit k uzákonění možnosti přijetí individuálních opatření na ochranu lidských práv a demokratických hodnot. Navrhovaná

¹¹ Jde zejména o sankce Rady bezpečnosti OSN nebo Evropské rady Evropské unie v rámci Společné zahraniční a bezpečnostní politiky.

právní úprava tyto zahraniční právní předpisy nepřejímá, to není ke specifické povaze každého právního řádu v jednotlivých státech ani možné, avšak inspiruje se jimi. Obdobnou úpravu lze najít i v:

- Velká Británie – Sanctions and Anti-Money Laundering Act 2018¹² (vstoupí v účinnost ve své celistvosti po odchodu Velké Británie z Evropské unie),
- Estonsko – Amendments to The Law on Amending the Obligation to Leave and Prohibition on Entry Act 262 SE¹³,
- Litva – Law on the Legal Position of Foreign Affairs No IX- 2206 The Law on Amendment of the Article 133¹⁴,
- Kanada – The Justice for Victims of Corrupt Foreign Officials Act¹⁵,
- Spojené státy americké – The Global Magnitsky Human Rights Accountability Act of 2016¹⁶,
- Evropská unie – Resoluce Evropského parlamentu vyzývající Radu EU k přijetí sankčního mechanismu¹⁷.

B Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

Navrhovaná právní úprava představuje nový nástroj vlády pro realizaci zahraniční politiky České republiky, ale také pro naplnění, jak je patrné z části C, jednoho ze základních smyslů existence státu, jakožto garanta přirozených práv člověka. Z toho vycházejí i hlavní principy nové právní úpravy, resp. okruh chráněných zájmů, který je úhelným kamenem nové právní úpravy.

Okruh chráněných zájmů je dvojitý: v první řadě jsou to **přirozená práva člověka**, která je stát ze své podstaty povinován chránit a zajišťovat, v druhé pak **hodnoty, na nichž byla Česká republika založena**. Tyto dva okruhy chráněných zájmů reflektují jak povinnost České republiky chránit přirozená práva, tak skutečnost, že Česká republika není výtvorem *realpolitiky*, ale zhmotněním touhy národů žijících na jejím území po možnosti realizace vlastních hodnot – hodnot svobody a demokratické a spravedlivé společnosti – a myšlenek z nich vyvěrajících.

¹² <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2018/13/contents> (v angličtině).

¹³ Konsolidované znění: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/519092014004/consolide> (v angličtině).

¹⁴ Konsolidované znění: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/d7890bc0fa2e11e4877aa4fe9d0c24b0?jfwid=q86m1vvqg> (v angličtině).

¹⁵ Konsolidované znění: <https://laws.justice.gc.ca/eng/acts/J-2.3/> (v angličtině).

¹⁶ <https://www.congress.gov/bill/114th-congress/senate-bill/284/text> (v angličtině).

¹⁷ Resoluce ze dne 14. 3. 2019 2019/2580(RSP): http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0215_EN.html (v angličtině).

B.1. Proces přijímání opatření

Proces přijímání opatření, resp. zařazování subjektu na seznam subjektů, je znázorněn na přiložené infografice.

Ministerstvo zahraničních věcí průběžně sbírá informace o závadných jednáních, a to prostřednictvím své vlastní činnosti nebo informační spoluprací s jinými úřady či nestátními aktéry.

V případě, že vyhodnotí, že nějaké jednání naplňuje znaky závadného jednání dle zákona o ochraně lidských práv, může **ministr zahraničních věcí podat návrh na zařazení daného subjektu na seznam subjektů, na něž se vztahují opatření.** Takový návrh musí obsahovat, vedle identifikačních údajů daného subjektu rovněž vymezení navrhovaných opatření včetně doby, na kterou se navrhuje uvalit, popsání závadného jednání a informace, které svědčí o daném závadném jednání (podrobněji pak zvláštní část důvodové zprávy k § 8).

K takovému návrhu ministra zahraničních věcí se může následně vyjádřit ministr spravedlnosti. Vyjádří-li se, připojí ministr zahraničních věcí k návrhu rovněž vypořádání se s takovým vyjádřením. Následně je návrh postoupen vládě.

Vláda buďto návrh odmítne, nebo svým nařízením zařadí subjekt na seznam subjektů dle návrhu (případně prodlouží opatření apod. dle návrhu).

Přijímání opatření

dle zákona o ochraně lidských práv

Přijatá opatření jsou prováděna Finančním analytickým úřadem a ministerstvem zahraničních věcí ve vzájemné součinnosti. Dílčím způsobem se do provádění zapojují i další úřady. (Mechanismy provádění opatření dle navrhovaného zákona o ochraně lidských práv jsou obdobné a vycházejí z mechanismů provádění zakotvených v zákoně č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí.)

Ministerstvo zahraničních věcí vyrozumí subjekt zařazený na seznam subjektů o jeho zařazení na seznam a o přijatých opatřeních, a to nejpozději s počátkem výkonu těchto opatření.

B.2. Kontrola přijímání a uplatňování opatření a ochrana práv subjektů zařazených na seznam

Hlavním cílem navrhované právní úpravy je ochrana individuálních a kolektivních práv člověka. V rámci naplňování tohoto cíle je však třeba mít na zřeteli i legitimní práva subjektů, proti nimž jsou přijímána či prováděna opatření. Předkládaný zákon o ochraně lidských práv proto obsahuje víceúrovňový mechanismus efektivní ochrany dotčených subjektů.

1. **Vládní kontrola před zařazením na seznam** spočívá jednak v možnosti ministra spravedlnosti vyjádřit se k návrhu ministra zahraničních věcí ještě před jeho projednáním na vládě a povinnosti ministra zahraničních věcí se v návrhu s takovým vyjádřením vypořádat, jednak v nezbytnosti přijetí takového návrhu formou nařízení vlády, tedy nezbytnost projednání na vládě a přijetí takového návrhu vládou jako celkem. Zapojení ministra spravedlnosti zajišťuje, že při sledování zahraničně-politických cílů České republiky bude rovněž akcentován meziresortní pohled.
2. **Pravidelný přezkum ministerstvem pro zahraniční věci** garantuje, že každé opatření bude přijato pouze na nezbytně dlouhou dobu a v případě pominutí důvodů pro zařazení na seznam bude daný subjekt navržen k vymazání ze seznamu.
3. **Přiměřenost a časové omezení přijatých opatření** zajišťuje, že opatření nebudou zcela zjevně nepřiměřená závažnosti závadného jednání a zároveň bude přijímání jen na dobu nezbytně nutnou.
4. **Informování subjektu o jeho zařazení na seznam subjektů** představuje zásadní element garantující reálnou možnost subjektu se bránit proti přijatým opatřením, domnívá-li se, že byl zařazen na seznam subjektů neoprávněně.
5. **Právo subjektu odvolat se proti zařazení na seznam** k ministrovi zahraničních věcí a v návaznosti na to možnost ministra zahraničních věcí navrhnout vládě vymazání subjektu ze seznamu subjektů.
6. **Právo subjektu bránit se proti zařazení na seznam žalobou u Nejvyššího správního soudu** je klíčovým prvkem v systému ochrany práv dotčených subjektů, který jim dává možnost obrátit se na nezávislý soudní orgán.
7. **Parlamentní kontrola** je doplňujícím prvkem kontrolního mechanismu zapojující rovněž přímo volené zástupce lidu v Parlamentu České republiky.

C Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

C.1. Tradice demokratické a lidskoprávní zahraniční politiky České (Československé) republiky

Česká republika, a před ní Republika československá (v období tzv. První republiky), již od svého vzniku patřila mezi nejzavilejší ochránce lidských práv a demokratických hodnot. Od počátku vyznávala universalitu lidských práv a uvědomovala si jejich nezastupitelnou úlohu při budování jakékoli svobodné a demokratické společnosti. Tradici První republiky a její vztah k demokracii a lidským právům charakterisují nejlépe slova prvního československého presidenta T. G. Masaryka v rozhovoru s Karlem Čapkem:

*„Nejhlubší argument pro demokracii – víra v člověka, v jeho hodnotu, v jeho duchovost a v nesmrtelnou duši; to je pravá, metafyzická rovnost. Eticky je demokracie zdůvodněna jako politické uskutečňování lásky k bližnímu. Věčné věčnému nemůže být lhostejné, věčné nemůže věčného zneužívat, nemůže ho vykořisťovat a znásilňovat. (...) **Demokracie není jen formou státní, není jen tím, co je napsáno v ústavách; demokracie je názor na život, spočívá na důvěře v lidi, v lidskost a v lidství, a není důvěře bez lásky, není lásky bez důvěře. (...) Demokracie je zárukou míru. Pro nás i pro svět.**“*

Ačkoli by se mohlo zdát, že politika demokracie a přirozených práv definitivně selhala obsazením Československa v roce 1939, opak je pravdou. Byl to právě akcent demokracie v zahraniční politice První republiky, který umožnil československé politické reprezentaci v exilu uchovat státní myšlenku československou i v době nesvobody a zajistit znovuzrození samostatného Československa v roce 1945. Na tuto tradici pak mohlo navázat svobodné Československo v roce 1989, a později Česká republika, a dále ji rozvíjet, zejména pod vlivem presidenta Václava Havla.

C.2. Historická zkušenost s útlakem a se zahraniční demokratickou pomocí

Česká, resp. Československá, republika má však rovněž zkušenost opačnou, tj. historickou zkušenost s útlakem ze strany vlastní vlády. Více než 40 let komunistické totalitní zvůle dala zakusit Čechům a Slovákům, jaké je to narazit se do nesvobodného státu a v takovém státě přežívat a zemřít.

Toto stinné údobí našich dějin nám rovněž ukázalo důležitost zájmu demokratických států o osudy národů žijících v područí nedemokratických režimů pošlapávajících jejich přirozená práva. Ukázalo nám, jak zásadní je, aby lid užívající výsad demokracie nebyl lhostejný k tomu, kterému se těchto výsad nedostává, ale naopak projevil k němu náležitou solidaritu. Není-li jiných možností, pak alespoň tím, že nebude podporovat ty jedince, již upírají svému lidu život v demokracii a činí ze svobodných nesvobodné.

C.3. Závazek veřejné moci chránit přirozená práva člověka

Občané České republiky se k ochraně lidských práv, právního státu a demokracie zavázali ve své Ústavě, když se v preambuli přihlásili k nedotknutelnosti hodnot lidské důstojnosti a svobody a vlastnímu účastenství na rodině evropských a světových demokracií.¹⁸ Ke stejnému se český národ zavázal rovněž v Listině základních práv a svobod¹⁹, když se v preambuli praví:

„Federální shromáždění na základě návrhů České národní rady a Slovenské národní rady,

¹⁸ Preambule zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

¹⁹ Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

uznávajíc neporušitelnost přirozených práv člověka, práv občana a svrchovanost zákona,
navazujíc na obecně sdílené hodnoty lidství a na demokratické a samosprávné tradice našich národů,
pamětlivo trpkých zkušeností z dob, kdy lidská práva a základní svobody byly v naší vlasti potlačovány,
vkládajíc naděje do zabezpečení těchto práv společným úsilím všech svobodných národů,
vycházejíc z práva českého národa a slovenského národa na sebeurčení,
připomínajíc si svůj díl odpovědnosti vůči budoucím generacím za osud veškerého života na Zemi
a vyjadřujíc vůli, aby se Česká a Slovenská Federativní Republika důstojně zařadila mezi státy, jež tyto hodnoty ctí,
usneslo se na této Listině základních práv a svobod:“

Vedle vnitrostátních (ústavněprávních) závazků nejen respektovat, nýbrž rovněž proaktivně ochraňovat, lidská práva, právní stát a demokratické hodnoty lze nalézt obdobné přihlášení se k těmto hodnotám a právům na úrovni mezinárodněprávní. Jako příklad za všechny lze považovat Všeobecnou deklaraci lidských práv OSN (dále jen „Všeobecná deklarace“):

„U vědomí toho,
že uznání přirozené důstojnosti a rovných a nezcizitelných práv všech členů lidské rodiny je základem svobody, spravedlnosti a míru ve světě,
že zneuznání lidských práv a pohrdání jimi vedlo k barbarským činům, urážejícím svědomí lidstva, a že vybudování světa, ve kterém lidé, zbaveni strachu a nouze, budou se těšit svobodě projevu a přesvědčení, bylo prohlášeno za nejvyšší cíl lidu,
že je nutné, aby lidská práva byla chráněna zákonem, nemá-li být člověk donucen uchýlovat se, když vše ostatní selhalo, k odboji proti tyranii a útlaču,
že lid Spojených národů zdůraznil v Chartě znovu svou víru v základní lidská práva, v důstojnost a hodnotu lidské osobnosti; v rovná práva mužů i žen a rozhodl se podporovat sociální pokrok a vytvořit lepší životní podmínky ve větší svobodě,
že je nutné podporovat rozvoj přátelských vztahů mezi národy
že členské státy převzaly závazek zajistit ve spolupráci s Organizací spojených národů všeobecné uznání a zachování lidských práv a základních svobod a
že stejné chápání těchto práv a svobod má nesmírný význam pro dokonalé splnění tohoto závazku.“

C.4. Ochrana přirozených práv a demokratických hodnot jakožto morální imperativ a existencionální záruka České republiky

Vedle přihlášení se k ochraně lidských práv, právního státu a demokracie v České republice i ve světě v právních dokumentech není možno ignorovat ani aspekt morální a existencionální.

Sama **Všeobecná deklarace** mluví o „svědomí lidstva“, které velí jednotlivým národům, **aby před porušováním lidských práv v jiných zemích nezavíraly oči.** A je to právě tento aspekt, který by v debatě o efektivitě opatření, zahraničně-politickém rozměru takových opatření či právní povinnosti České republiky konat, či nekonat, neměl v žádném případě zapadnout. Jak ukazuje naše historická zkušenost, je to právě svědomí lidstva, resp.

svědomí národa, které formuje budoucí generace desítky, či dokonce stovky let v budoucnu. Toto kolektivní svědomí je však tvořeno nejen minulými zkušenostmi uplynulých časů, avšak rovněž kolektivní percepcí současnosti. **Patologické myšlenky, zůstávající neoponovány či oponovány jen *pro forma*, stávají se součástí takového kolektivního svědomí a jeho diskursu, buď jakožto legitimní alternativy k přirozeným právům člověka a hodnotám demokracie, nebo jako důkazy o slabosti a neživotaschopnosti společnosti postavené na přirozených právech a demokratických hodnotách, což kulminuje ve zrodu patologických ideologií či technologií moci a jejich etablování se.**

V moderním světě, tolik náchylném k masové manipulaci a vlnám *fake news*, je právě kolektivní morální integrita společnosti, vycházející z jejího čistého kolektivního svědomí, a její upřímné přesvědčení, že je takovou morální integritou nadána, pomyslnou páteří společnosti, která ji drží vzpřímenou a pospolu. Tato integrita je pak nejučinnější ochranou (společenskou resistencí, či spíše resiliencí) proti celospolečenské manipulaci, ať již vnitřní nebo vnější.

Navrhovaná právní úprava rozšiřuje nástroje zahraniční politiky státu, která, již ze své podstaty, musí mít svůj hodnotový rozměr, nemá-li se stát jen a pouze technokratickým nástrojem indiferentní státní chiméry. Jak již bylo řečeno výše, Česká republika není konstruktem bezhodnotovým. Naopak, má pevných hodnotových základů, které odlišují mezi dobrem a zlem, mezi dobrým a špatným. Koneckonců, jak pravil nositel Nobelovy ceny Anatole France, jen „*příroda, ze své podstaty, nečiní rozdíly mezi dobrým a zlým.*“

Je inherentním právem České republiky, aby hodnoty, jež kolují v její Ústavě a české společnosti jako celku, jako míza koluje útroby staleté lípy, bránila a k jejich obraně se sama aktivně zasazovala. V sázce však není jen osud samotné České republiky, nýbrž svobodného světa jako takového. Budou-li totiž svobodné národy přihlížet zlu a tolerovat jej, ježto se děje mnohdy stovky či tisíce kilometrů od hranic jejich zemí, bude toto jen sílit a rozrůstat se. „*Svět je ve větším nebezpečí kvůli těm, kteří zlo tolerují nebo povzbuzují než kvůli těm, kteří se jej skutečně dopouští.*“ (Albert Einstein) A je tedy zásadní, abychom zlu neustupovali, netolerovali jej, ani jej nepovzbuzovali. Nejedná se přitom jen o mravní imperativ, nýbrž o existencionální otázku opřenou o historickou zkušenost zhoubnosti appeasementu a tolerování porušování přirozených práv a demokratických hodnot. Jak se již totiž mnohokrát v minulosti ukázalo, dávání přednosti hospodářským rozměrům zahraniční politiky (potenciální investice, obchodní vztahy ad.) před dimensí hodnotovou, vždy nevyhnutelně vedlo nejen k drastické destabilizaci hodnotového zakotvení demokratických společností a nárůstu brutality nedemokratických režimů, ale nakonec i k narušení oněch preferovaných hospodářských rozměrů. Příkladem může být fašistická Itálie ve 20. a 30. letech nebo nacistické Německo ve 30. letech, které byly dlouho podporovány demokratickými zeměmi, jelikož, mimo jiné, představovaly důležité obchodní partnery. Nemusíme však chodit daleko do minulosti, lze si připomenout nedávné vazby na Libyi nebo současné problematické vztahy s Čínskou lidovou republikou, Egyptem, Brazílií, Filipíny či Saudskou Arábií.

C.4. Shrnutí

České republice chybí pro efektivní výkon její zahraniční politiky v oblasti prosazování lidských práv a demokracie ve světě nástroj, kterým by mohla působit na osoby a

entity, jež buď přímo samy porušují lidská práva jiných, takové porušování tolerují, nebo z něho nějakým způsobem kořistí.

Vedle toho nelze pominout ani výše zmíněné důvody hodnotové. Jinými slovy, řád, jenž nechrání přirozená práva člověka, se stává neřádem, jehož odstranění není jen legitimním právem každého člověka i národa, ba jeho morální povinností. **Ochrana přirozených práv člověka, tj. skutečná garance jejich realizace, se tak stává *raison d'être* každého státu i každé vlády.**

D Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná právní úprava je ve svých jednotlivostech a rovněž jako celek v souladu s ústavním pořádkem České republiky, na tento navazuje, z něho vychází a v mnohých ohledech naplňuje jeho ducha i litery.

Předkládaný návrh zákona především vychází z principů zakotvených jak v Ústavě, tak Listině základních práv a svobod, a sice, že Česká republika je státem demokratickým, uznávajícím universalitu lidských práv a právo každého člověka žít ve svobodné společnosti. Základní smysl navrhované právní úpravy – ochrana lidských práv – je tedy plně v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Více k této dimensi navrhované právní úpravy viz část C.3. Obecné části důvodové zprávy.

Oblast zahraniční politiky je svěřena dle Ústavy a dalších zákonů (zejména zákon č. 2/1969 Sb., kompetenční zákon) vládě, resp. ministerstvu zahraničních věcí. Z toho důvodu je návrhem zákona svěřena pravomoc navrhopat úpravy v seznamu subjektů ministři zahraničních věcí a schvalovat takové návrhy vládě jejím nařízením. Nástroje, obsažené v návrhu zákona, spadají plně do oblasti zahraniční politiky a role Parlamentu tak spočívá v kontrole užívání těchto nástrojů vládou.

Dle čl. 90 Ústavy a čl. 40 odstavce 1 Listiny základních práv a svobod jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy. **Návrh zákona v žádném případě nevytváří systém ochrany chráněných zájmů paralelní k systému českého trestního práva,** který rovněž, mimo jiné, chrání některé zájmy obsažené také v návrhu zákona. Opatření obsažená v návrhu zákona o ochraně lidských práv nelze chápat jakožto tresty, nýbrž pouze jakožto opatření v rámci zahraniční politiky státu k prosazení jeho zahraničněpolitických zájmů a cílů. Jejich podstata není punitivní, nýbrž motivační, preventivní a do jisté míry rovněž deklaratorní. Přijatá opatření tedy netrestají subjekty za jejich závadné jednání, nýbrž jsou jen jedním z nástrojů majících za cíl motivovat je k upuštění od závadného jednání. Jejich deklaratorní povaha spočívá k otevřenému zahraničněpolitickému přihlášení se České republiky k aktivní ochraně lidských práv v daném konkrétním případě a politickému odsouzení daného činu. **Opatření dle navrhované právní úpravy tedy nejsou trestem, ani obdobou trestu, a nepředstavují tak překážku potenciálního trestního postihu za stejné jednání – ať již na úrovni českého práva či práva mezinárodního.**

Opatření ve své podstatě necílí na subjekty *per se*, nýbrž na patologické ideologie, které tyto subjekty ztělesňují či které etabloují v jednotlivých společnostech a jež jsou v přímém rozporu s přirozenými právy člověka a hodnotovými kořeny svobodné společnosti.

E Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie, popřípadě s legislativními záměry a s návrhy předpisů Evropské unie

Navrhovaná právní úprava je plně v souladu s právem v Evropské unii v celé jeho šíři.

Je třeba zdůraznit, že k uplatňování individuálních opatření členskými státy Evropské unie se v minulosti vyjádřil i Soudní dvůr Evropské unie (dále jen „SDEU“), a to v souvislosti s individuálními sankčními opatřeními Rady bezpečnosti OSN, která EU a její členské státy byly povinovány provést. V případě Kadi vs Rada EU a Komise²⁰ SDEU, mimo jiné, došel v roce 2008 k závěru, že **provádění opatření Rady bezpečnosti OSN nemůže být v rozporu s hodnotami, na kterých je založena Evropská unie** – zejména respekt k vládě práva a individuálním právům a svobodám jednotlivce a jejich ochrana nezávislým orgánem. K obdobnému závěru došlo i Parlamentní shromáždění Rady Evropy²¹ v témže roce.

Výše zmíněnými standardy se rozumí následující:

1. subjekt, který je zařazen na seznam subjektů, proti nimž jsou přijata opatření, musí být o takovém zařazení informován, a to včetně důvodů, pro které byl na seznam zařazen, a musí mít reálnou možnost na takové zařazení reagovat;
2. úřad rozhodující o zařazení na seznam je nezávislý na instituci, jež shromažďovala informace a podklady a navrhovala zařazení;
3. rozhodnutí o zařazení na seznam může být napadeno u nezávislého orgánu majícího pravomoc vyřadit subjekt ze seznamu.

Stejné standardy a nároky na opatření jednotlivých států a proces jejich přijímání, provádění i přezkumu, musí být uplatňovány rovněž na opatření jednotlivých států.

Návrh zákona reflektuje všechny tři výše zmíněné standardy a plně je implementuje:

1. subjekt zařazený na seznam subjektů je informován o svém zařazení, včetně důvodů, pro které byl na seznam zařazen, a má možnost se proti svému zařazení na seznam odvolat k MZV;
2. o zařazení na seznam subjektů rozhoduje vláda, zatímco návrh na zařazení podává ministr zahraničních věcí, který je sice členem vlády, ta je však na něm, jakožto kolektivní orgán, nezávislá a v žádném případě nepodléhá jeho pokynům;
3. subjekt zařazený na seznam subjektů má právo, v případě odmítnutí odvolání či nečinnosti odvolacího orgánu, obrátit se na nezávislý soud – Nejvyšší správní soud – který disponuje pravomocí jej ze seznamu vyřadit.

F Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Česká republika se opakovaně zavázala respektovat lidská práva, důstojnost člověka, právní stát a další přirozená práva člověka; ochraňovat tyto hodnoty nejen na svém suverénním území, ale i na úrovni mezinárodního společenství.

²⁰ CJEU, C-402/05.

²¹ Resoluce 1597 (2008).

Navrhovaná úprava nejenže doplňuje mezinárodněprávní a mezinárodněpolitické nástroje, které Česká republika, jakožto člen OSN a EU, již realisuje, ale především odstraňuje nedostatky v oblasti nemožnosti České republiky samostatně aktivně chránit lidská práva ve světě. Absenci možnosti samostatně bránit lidská práva přitom nelze omlouvat existencí kolektivních nástrojů ochrany lidských práv na úrovni mezinárodní, ježto nejenže se Česká republika opakovaně zavázala chránit lidská práva, a to i sama, avšak tato omluva neobstojí zejména před imperativem morálním – imperativem aktivně chránit přirozená práva každé lidské bytosti bez ohledu na její občanství či národnost, bez ohledu na region, ve kterém dochází k porušování jejích nedotknutelných práv.

Požadavek standardů přijímaní opatření, jejich provádění a revise, vyslovený SDEU i Parlamentním shromážděním Rady Evropy byl již detailně vysvětlen výše v části E.

Přijetí individuálních opatření doporučilo Parlamentní shromáždění Rady Evropy v roce 2014 ve své resoluci č. 1966 (2014), kterým vyzvalo smluvní strany Evropské úmluvy o ochraně lidských práv k přijetí legislativy umožňující zavedení individuálních opatření.

G Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Navrhovaná právní úprava nebude mít rozsáhlejších systematických dopadů na veřejné rozpočty. Lze očekávat, že příslušnou novou agendu na ministerstvu zahraničních věcí bude vykonávat ne více nežli 5 osob.

Lze očekávat, že navrhovaná právní úprava nebude mít žádný anebo minimální dopad na podnikatelské prostředí České republiky, na specifické skupiny obyvatel, životní prostředí ani nebude mít žádných dopadů sociálních.

Právní úprava umožňuje přijetí opatření proti subjektům (za splnění dalších podmínek), kteří, mimo jiné, zvláště závažně porušují práva národnostních menšin ad. či obdobným způsobem a intenzitou porušují lidské právo na životní prostředí, čímž bude možno pozitivně působit na životní prostředí či postavení výše uvedených skupin obyvatel.

H Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Finančně analytický úřad a ministerstvo zahraničních věcí jsou na základě návrhu zákona a k naplnění účelu návrhu zákona oprávněni zpracovávat informace, včetně osobních údajů subjektů, a to i bez jejich souhlasu. Toto oprávnění je pro možnost naplnění účelu navrhované právní úpravy zásadní, ježto si lze jen těžko představit, že by subjekt dopouštějící se závažného jednání svolil ke zpracovávání svých osobních údajů pro účely zhodnocení, zdali došlo k závažnému jednání, či nikoli a k následnému případnému přijetí opatření proti své osobě. Zároveň je však v navrhované právní úpravě zdůrazněna nezbytnost omezit zásah do soukromého i osobního života subjektu na minimum a rovněž povinnost zpracovávat dané informace výhradně za účelem navrhované právní úpravy či k účelům boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.

I Zhodnocení korupčních rizik

Návrh zákona neobsahuje žádné aspekty způsobilé k vytvoření podmínek pro korupční jednání, naopak umožňuje přijmout opatření proti subjektům, kteří se korupčního jednání dopouští (za splnění dalších podmínek), čímž je způsobilý příspěv k celosvětovému boji proti korupci.

J Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Lze očekávat, že **navrhovaná právní úprava nebude mít žádný dopad ani na bezpečnost ani na obranu státu, případně bude mít dopad mírně pozitivní**, a to v souvislosti s omezením aktivit subjektů dopouštějících se závadného jednání, které by ve svém důsledku, bylo-li by ponecháno bez reakce, mohlo vést ke vzniku bezpečnostního rizika pro Českou republiku či její spojení.

Nelze očekávat, že by pravomoc přijmout opatření či možná budoucí přijatá opatření vedly k bezpečnostnímu riziku pro Českou republiku *per se*, stejně jako nevedlo k takovému riziku provádění mezinárodních sankcí ze strany České republiky.

II ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K § 1

Úvodní ustanovení vymezující předmět právní úpravy a její propojenosti s výkonem zahraniční politiky a se stručným vyjádřením cílů navrhovaného zákona.

K § 2

Vymezení pojmů užitých v zákoně k vysvětlení jejich obsahu pro účely tohoto zákona i pro užívání zkrácených výrazů v dalším textu zákona.

K § 3

Vymezení časové působnosti zákona.

K § 4

Ustanovení stanovuje podmínku přiměřenosti přijatého opatření k míře závažnosti závadného jednání a časové omezení trvání opatření.

K § 5

Ustanovení taxativně vypočítává zájmy chráněné tímto zákonem.

Lidská práva, včetně práva na příznivé životní prostředí a důstojný život – zahrnuje veškerá lidská práva všech tzv. generací (občanská, politická, sociální, hospodářská, kulturní, právo na příznivé životní prostředí, ochrana osobní integrity ad.), kterými prostupuje základní chráněná hodnota lidské důstojnosti. Za narušení tohoto zájmu tak může být

chápáno například moderní otroctví námezdních dělníků v Kataru při přípravě mistrovství světa ve fotbale v roce 2022; mučení vězňů ve věznici Abu Ghraib v letech 2003-2004 ze strany soukromé společnosti CACI International Inc., která byla najata vládou Spojených států k provádění výslechů; zneužívání dětské a otrocké práce, nerespektování bezpečnosti práce, omezování osobní svobody ze strany Nestlé, Zara, H&M, Forever 21, GAP, Nike, Philip Morris ad. při výrobě potravin, oblečení, kosmetiky, tabákových výrobků ad. v Africe nebo jihovýchodní Asii.

Ochrana civilistů v ozbrojených konfliktech a ukončení ozbrojených konfliktů – zahrnuje část práva humanitárního, která se věnuje ochraně civilistů, a rovněž kroky směřující k ukončení samotných ozbrojených konfliktů. Za narušení tohoto mohou být chápány útoky na civilní cíle (uprchlické tábory, obytné zástavby ad.) bojujícími stranami občanské války v Libyi.

Mezinárodní právo – za narušení tohoto zájmu může být považováno například rozhodnutí pokračovat ve výstavbě izraelských osad na okupovaném území Západní břehu Jordánu nebo případné rozhodnutí toto území, či jeho část, anektovat.

Světový mír a bezpečnost – za narušení tohoto chráněného zájmu lze považovat například anexi Krymu Ruskou federací nebo teroristické aktivity organizace Hamás.

Demokracie a právní stát – zahrnuje nejen ochranu demokratických principů (svobodné volby, otevřená soutěž politických stran ad.), vlády práva, ale rovněž ochranu před oligarchisací veřejné moci. Za narušení tohoto zájmu lze považovat například dlouhodobé působení Vladislava Surkova jakožto politického technologa Kremlu, stojícího za omezováním svobody tisku a otevřené soutěže politických stran v Ruské federaci nebo osnováním politické destabilisace Ukrajiny a anexe Krymu.

Vymýcení korupce a organizovaného zločinu – zahrnuje kroky k vymýcení systémové korupce a organizovaného, zejména mezinárodního, zločinu, včetně organizací typu Triády, 'Ndrangheta, Cosa Nostra, Camorra ad. Za narušení tohoto zájmu může být považováno například praní špinavých peněz těmito organizacemi, pašování lidí ad.

K § 6

Ustanovení přidávající mezi chráněné zájmy rovněž výkon spravedlnosti, tj. činnost soudů, policie, státních zástupců a dalších příslušných orgánů, v souvislosti s porušením chráněných zájmů uvedených v § 5. Chráněným zájmem dle tohoto zákona tak nejsou pouze vyjmenované hodnoty, ale i jejich ochrana či úkony směřující k potrestání osob, které takové hodnoty narušily či ohrozily.

K § 7

Odstavec 1 stanoví zodpovědnost za vedení seznamu subjektů.

V odstavci 2 jsou taxativně vypočteny informace, které seznam subjektů musí obsahovat o každém jednotlivém subjektu.

Odstavec 3 zajišťuje veřejnost seznamu subjektů a dálkový přístup k němu, s cílem naplnění hodnot otevřeného výkonu veřejné moci a umožnění efektivní kontroly výkonu veřejné moci veřejností.

Odstavec 4 stanoví výjimku z veřejnosti těch informací, které jsou dle speciálního zákona informacemi utajovanými a umožňuje vedení části seznamu subjektů odděleně a neveřejně.

V odstavci 5 je obsažena výjimka z nutnosti získání identifikačních údajů subjektu, proti němuž má být přijato opatření, není-li tyto údaje možno získat. Zároveň však tento odstavec vyžaduje, aby byl subjekt identifikován alespoň do té míry, že je možno jej odlišit od jiných subjektů či do té míry, že je riziko záměny minimalizováno.

K § 8

Ustanovení řešící proces zařazení subjektu na seznam subjektů či přijetí nařízení o přijetí, změně, prodloužení či ukončení opatření.

Dle odstavců 1 a 2 jakoukoli úpravu seznamu subjektů formou nařízení vlády podmiňuje předchozí návrh takové úpravy ze strany ministra zahraničních věcí. Takovýto návrh musí obsahovat veškeré detaily úpravy seznamu subjektů, které jsou následně přijaty formou nařízení vlády. Není tedy možno přijmout úpravu seznamu subjektů neobsaženou v návrhu ministra zahraničních věcí.

V odstavci 3 je zakotveno právo ministra spravedlnosti vyjádřit se k návrhu ministra zahraničních věcí na úpravu seznamu subjektů. K tomuto jim musí být dán přiměřený prostor.

Odstavec 4 upravuje povahu utajenosti celého procesu přípravy a projednávání návrhu úprav seznamu subjektů a umožňuje nakládat s informacemi o úpravě seznamu subjektů jako s informacemi utajenými, a to nejdéle do zahájení vykonávání přijatých opatření.

V odstavci 5 je zakotvena povinnost informovat subjekt, proti němuž bylo přijato opatření, o jeho zařazení na seznam subjektů a o přijetí opatření. Nemožnost splnit tuto povinnost způsobená subjektem, třetí stranou či vyšší mocí však nemůže být chápána jakožto překážka k výkonu jednotlivých přijatých opatření.

K § 9

Ustanovení zakotvující pravidelný přezkum důvodů, které vedly k přijetí vykonávaných opatření. Cílem pravidelného přezkumu je odhalit taková opatření či subjekty, u kterých došlo od jejich přijetí, resp. zařazení na seznam, ke změně situace a kde další výkon opatření již není v souladu se zahraničněpolitickými cíli České republiky.

K § 10

Ustanovení výslovně zakotvuje právo vlády, na návrh ministra zahraničních věcí, vymazat subjekt ze seznamu subjektů či zrušit přijaté opatření. Postupuje se obdobně jako v případě zařazení subjektu na seznam či přijetí opatření.

K § 11

Odstavec 1 omezuje výkon přijatých opatření na výkon v jen a pouze takovém rozsahu, v jakém byl výkon předvídán v nařízení vlády, jímž byla daná opatření přijata.

Odstavec 2 řeší obecně oblasti, v nichž mohou být stanovena omezení nebo zákazy, jež jsou následně v § 12 až 14 konkrétně vyjmenována.

Odstavec 3 pak vylučuje přijetí opatření dle § 13 odst. 1 písm. a) a b) proti občanům České republiky.

K § 12 až 14

Jednotlivá ustanovení podle oblastí činností, v nichž mohou být opatření uplatňována, stanoví zákazy a omezení v nejširším rozsahu, jak se v jednotlivých opatřeních mohou vyskytnout. Nařízením vlády, jímž je přijímáno konkrétní opatření proti konkrétnímu subjektu, bude v daném případě rozsah v rámci těchto možných zákazů a omezení přesněji specifikováno.

Terminologie v těchto ustanoveních vychází jednak z výkladů pojmů v § 2, dále pak z obecně srozumitelných výrazů, případně z výrazů používaných s obecnou platností v jiných právních předpisech (například „investiční nástroje“ viz zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálových trzích).

Uspořádání oblastí a rozsah jednotlivých opatření vychází do značné míry ze zákona č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí, reflektujíc přitom některé odlišnosti mezi mezinárodními sankcemi a národními opatřeními dle tohoto zákona.

K § 15

Ustanovení vytváří prostor pro stanovení výjimek, pokud takový postup nařízení vlády, jímž bylo dané opatření přijato, připouští. Nařízením vlády mohou být stanoveny pouze některé z v úvahu přicházejících výjimek, případně v rámci uvedených oblastí mohou být blíže vymezeny.

Navržené výjimky mají především charakter humanitární; návrh proto vytváří prostor i k iniciativě Úřadu, pokud by potřeba takového řešení vyplynula z jeho vlastního šetření. Rovněž není stanoven okruh „navrhovatelů“, kterým nemusí být jen osoba v jejíž prospěch se výjimka má povolit, nýbrž mohou to být například státní i nestátní instituce, zabývající se péčí o rodinu a děti.

V odstavci 2 je pak upravena specifická výjimka pro subjekt zařazený na seznam subjektů ze zákazu a omezení dle § 13 odst. 1 a to pouze za účelem uplatnění práv subjektu zařazeného na seznam subjektů dle § 23.

Aby se zabránilo zneužití, jsou v odstavci 3 zabudovány kontrolní a suspensivní mechanismy. Vzhledem k tomu, že se jedná o výjimky, je vyloučen právní nárok.

K § 16

Mnohá opatření mají povahu *erga omnes*. Zejména jde-li o opatření majetková, která ukládají povinnost všem, u nichž se nachází majetek, na který se vztahují opatření či u nichž by se takový majetek teoreticky nacházet mohl. Bez tohoto ustanovení by tak přijatá opatření byla čistě formální povahy a postrádala by své účinnosti. Každý má tedy povinnost existenci majetku, o němž má důvod se domnívat, že se na něj vztahují opatření, oznámit Úřadu.

Odstavec 2 řeší situace, kdy by v rámci uzavírání smlouvy na základě podezření ze vztahu osob nebo majetku bylo sporné, zda lze takovou smlouvu uzavřít. V případě pochybností proto připouští dokončení jednání, avšak jakákoli manipulace s majetkem na základě takové smlouvy až do vyjádření kompetentního orgánu je omezena ve smyslu § 17 odst. 1.

Forma oznámení je stanovena na podání písemné či ústní do protokolu s možností ministerstva financí stanovit vyhláškou odlišný postup v případech hrozícího nebezpečí z prodlení. Ministerstvo financí rovněž vyhláškou stanoví další podrobnosti plnění oznamovací povinnosti.

K § 17

Odstavec 1 stanoví povinnost každého „podezřelý majetek zablokovat. Výjimka z absolutního omezení nakládání se zablokovaným majetkem je nezbytná v zájmu zachování majetku, na nějž se vztahují opatření. K takovým úkonům, které mají majetek, na nějž se vztahují opatření, ochránit, je ten, kdo jej má u sebe, nejen oprávněn (bez vyžadování souhlasu příslušné autority), avšak přímo povinen.

V odstavci 2 je obsaženo právo každého, kdo plní povinnosti správy nebo ochrany majetku, na který se vztahují opatření, podle tohoto zákona, na úhradu nezbytných nákladů s tím spojených. Nárok vzniká okamžikem převzetí informace Úřadem.

Příslušný orgán rozhodne dle konkrétní situace, jakým způsobem bude s majetkem dále naloženo. Ne vždy je vhodné, aby zablokovaný majetek zůstal trvale u toho, kdo jej měl v okamžiku zjištění „u sebe“, i když toto řešení bude vždy řešením upřednostňovaným. Například v případě peněz na účtu banky bude účelné tyto ponechat, kde jsou, a řešit jen případné přírůstky a náklady. Pokud nebude dostatečná záruka, že ponecháním u osoby, u níž se v době oznámení majetek nachází, je tento majetek bezpečně zajištěn proti znehodnocení, zničení či zcizení, příslušný orgán takový majetek vždy odejme z dispozice takové osoby. K tomu má příslušný orgán nástroj vydání, v případě odmítnutí dobrovolnosti i nástroj odnětí. O těchto postupech se vždy sepíše odpovídající protokol s náležitostmi podle příslušného procesního předpisu.

Odstavec 5 dává možnost uplatnění oprávněného nároku vůči zablokovanému majetku. Důkazní břemeno je na osobě, jež uplatňuje vůči tomuto majetku nárok (písmeno a)). V případě, že nařízení vlády, jímž je opatření přijato, přímo určí, jak má být se zajištěným majetkem dále naloženo (například v případě majetku majícího původ z aktivit porušujících lidská práva převedení takového majetku na fond pro oběti takových aktivit), po příslušném ověření, že se skutečně jedná o takový majetek, umožňuje toto ustanovení jeho vydání v souladu s tímto nařízením (písmeno b)). Zablokování majetku, na nějž se vztahuje

opatření, by rovněž nemělo bránit průchodu práva na základě rozhodnutí příslušné autority (například soudu) (písmeno c)).

K § 18

Zde uvedená procesní ustanovení upravují některé postupy Úřadu k vyhledání, zajištění a správě majetku, na něž se vztahují opatření. V odstavci 1 se předjímají některá typická rozhodnutí ve vztahu k takovému majetku.

Pro zachování právní jistoty se navrhuje určit poměrně krátkou lhůtu 30 dní, kterou lze ve zvlášť složitých případech prodloužit v souladu s obecným procesním předpisem – tím je pro tento zákon správní řád. V případě nevydání rozhodnutí dle odstavce 2 nelze však hledět na majetek, jako by se na něho opatření nevztahovala. Samozřejmostí je právo dotčené osoby domáhat se svých majetkových práv u nezávislého soudu, pokud vyčerpá příslušné správní postupy.

Zaměstnanci Úřadu se budou při své činnosti prokazovat služebním průkazem, jehož podobu upraví vyhláška.

Šetření Úřadu trvá po celou dobu, po níž je majetek „zmrazen“. To je nutné zejména proto, že je nezbytné neustále sledovat případné změny v seznamu subjektů, případně spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení jak v České republice, tak v zahraničí, a reagovat při změně stavu, například při vyřazení subjektu ze seznamu subjektů nebo přijetí rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení o tomto majetku. Pak je nutné v době co nejkratší rozhodnout o zrušení přijatých rozhodnutí a vydání majetku oprávněnému, včetně případného vypořádání uvolněného majetku. Šetření končí tím, že stát majetek vydá oprávněnému, a to buď dle § 11 odst. 5, nebo na základě zjištění, že se na majetek (již) nevztahují přijatá opatření. Důkazní povinnost je na tom, kdo tvrdí, že se na majetek přijatá opatření nevztahují (například že byl daný subjekt na seznam subjektů zařazen neoprávněně, případně, že by se na majetek měly vztahovat výjimky). Úřad však musí mít možnost taková tvrzení přezkoumat a až na základě ověření rozhodnout. Pokud taková zjištění Úřad učiní v rámci svého šetření, tedy i bez součinnosti se subjektem (omylem) zařazeným na seznam subjektů, má pochopitelně rovněž povinnost majetek uvolnit. Pokud bude šetřením Úřadu prokázáno, že byl subjekt na seznam subjektů zařazen omylem, informuje o tomto ministra zahraničních věcí, který bude moci iniciovat vymazání ze seznamu subjektů dle § 10.

V odstavci 7 je speciální úprava pořádkového deliktu, která umožňuje vynucování součinnosti osoby, která má majetek, na něž se vztahují opatření, u sebe.

K § 19

Správu majetku, na něž se vztahují opatření, vykonává ten, u koho je uložen (u koho se nachází). Úřad jej spravuje jen tehdy, pokud mu byl vydán nebo pokud jej Úřad odňal. Úřad, podle předpokládané složitosti správy, nemusí zajištěný majetek spravovat přímo, ale může jeho správu zajistit jiným vhodným způsobem buď u jiného orgánu veřejné správy, nebo i za úplatu u soukromého subjektu, bude-li to účelné vzhledem k druhu a povaze majetku. Správci – Úřadu stejně jako případnému jinému Úřadem ustanovenému správci vzniká ze

zákona oprávnění k výkonu všech práv vlastníka, včetně práv hmotně- a procesněprávních v jakémkoli typu řízení, které by se k zajištěnému majetku vztahovalo.

Ustanovení řeší rovněž náklady spojené se správou majetku, a to tak, aby pokud možno nevznikaly státu žádné výdaje se správou spojené. Upřednostní se vždy využití přírůstků, případně využití samotné podstaty k úhradě těchto nákladů, přičemž stát si nad hospodárností takto vzniklých nákladů ponechává kontrolu. Příslušný orgán může rozhodnout o prodeji majetku nebo jeho části, a to zejména v případech, kdy správa takového majetku by nebyla účelná, případně (při předpokladu dlouhodobějšího skladování) by skladováním mohlo dojít k jeho znehodnocení ať již kazitelností, nebo i neúměrnou ztrátou hodnoty plynutím času. Výtěžek z prodeje (po odečtení s ním spojených nákladů) je nadále majetkem, na nějž se vztahují opatření. Úřad (příslušný orgán) má při správě „zmrazeného“ majetku výhradní rozhodovací pravomoc.

Přírůstky majetku vzniklé v průběhu správy po odečtení nákladů s tím bezprostředně spojených budou součástí takového majetku. Výjimka se týká případu, kdy součástí přijatých opatření je i zákaz úročení. Po dobu správy majetku, na nějž se vztahují opatření, státem není tento majetek státu a nebude ani využíván v jeho prospěch. Proto se účetní evidence o něm vede zvlášť, ke každému jednotlivě zajištěnému majetku samostatně.

Odstavec 5 stanoví zásady nakládání s majetkem, na nějž se vztahují opatření.

Soukromý subjekt může být jako správce ustanoven výjimečně na majetek, jehož správu v rámci svých obvyklých činností nebude moci vykonávat některý z orgánů veřejné správy. Jeho náklady a odměna budou obdobně jako náklady orgánů veřejné správy hrazeny přednostně z přírůstků nebo i z podstaty zajištěného majetku; nebude-li takových zdrojů, bude tyto náklady hradit stát.

Správce bude při své činnosti vždy řízen a kontrolován Úřadem.

K § 20

Vzhledem k povaze prováděných úkonů Úřadem a Ministerstvem dle tohoto zákona směřujících zejména k ochraně práv a svobod osob, obranných a bezpečnostních zájmů České republiky a mezinárodního společenství, veřejného pořádku, je Úřadu a Ministerstvu explicitně umožněno zpracovávat informace, včetně osobních údajů, a to i bez souhlasu daného subjektu. Jedná se o oprávnění nezbytná pro plnění povinností Úřadu a Ministerstva dle tohoto zákona a naplnění účelu tohoto zákona. Uchovávané informace mají bezpečnostní charakter, je proto vyloučeno poskytování informací dotčené osobě.

Vzhledem k úzké souvislosti opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu s problematikou ochrany lidských práv (ad.), tedy přijímání opatření dle tohoto zákona, se navrhuje možnost sdílení informací. Nakládání s informacemi je ošetřeno s ohledem na jejich bezpečnostní charakter. Současně se navrhuje, obdobně jako je tomu v zákoně č. 253/2008 Sb., pro oblast legalizace výnosů z trestné činnosti upravit oznamovací povinnost ve věci trestných činů a spolupráce na mezinárodní úrovni.

K § 21

Povinnost mlčenlivosti je upravena speciálně vzhledem k tomu, že zaměstnanci Úřadu a Ministerstva budou mít přístup k řadě citlivých informací a musí být provedena opatření proti jejich zneužití – ta jsou srovnatelná s opatřeními podle zákona č. 253/2008 Sb. Mlčenlivost se vztahuje i na oznamovatele a na každou třetí sobu, tedy například i na osobu, u níž Úřad vede šetření a musí jí v této souvislosti některé informace sdělit.

Mlčenlivost je prolomena jen pro konkrétní důvody obsažené v odstavci 3, přičemž předání takové informace zásadně nesmí ohrozit případné trestní řízení.

K § 22

Kontrolu obecně provádějí v rámci své působnosti všechny orgány veřejné správy. V případě zjištění nedostatků v oborech působnosti Ministerstva průmyslu a obchodu předávají informace jemu, v ostatních případech sankční řízení vede vždy Úřad. Speciální úprava pro ČNB omezuje rozsah její kontrolní působnosti shodně se zákonem č. 253/2008 Sb., pouze na oblast bankovníctví a licencovaných směnárů.

Vedle zde uložené informační povinnosti o zjištění správního deliktu podle tohoto zákona mají všechny státní orgány v případě podezření ze spáchání jakéhokoli trestného činu oznamovací povinnost vůči orgánům činným v trestním řízení stanovenou obecně v trestním řádu. Zde se proto další úprava v tomto směru nenavrhuje.

K § 23

Ustanovení upravuje možnost subjektu, zařazeného na seznam subjektů, který se domnívá, že byl na seznam zařazen neoprávněně, aby se proti takovému zařazení bránil – nejprve podnětem k ministrovy zahraničních věcí a následně případně k Nejvyššímu správnímu soudu.

Shledá-li ministr zahraničních věcí, že byl subjekt zařazen na seznam subjektů neoprávněně, navrhne vládě do 30 dnů od doručení podnětu dle odstavce 1 vymazání subjektu ze seznamu subjektů.

Nedojde-li k vymazání subjektu ze seznamu subjektů prostřednictvím podnětu (nenavrhne-li ministr vymazání ve lhůtě nebo vláda ve lhůtě svým nařízením na návrh ministra subjekt nevymaže ze seznamu subjektů), může se subjekt obrátit na Nejvyšší správní soud, který jej může ze seznamu vymazat a zrušit nařízení vlády, nebo jeho část, kterým byl subjekt na seznam subjektů zařazen.

Ustanovení v tomto vychází z čl. 87 odst. 3 písm. a) Ústavy, který umožňuje přenést rozhodování o zrušení právních předpisů, jež jsou v rozporu se zákonem, z Ústavního soudu na Nejvyšší správní soud.

K § 24

Ustanovení upravuje rozsah a podrobnosti parlamentní kontroly výkonu pravomocí vlády a jednotlivých ministerstev svěřených jim tímto zákonem.

V odstavci 1 je zakotvena obecná povinnost informovat obě komory Parlamentu o přijatých opatřeních dle tohoto zákona, a to jednou ročně. Podrobnosti projednávání těchto informací v jednotlivých komorách ponechává zákon na autonomní úpravě jednotlivých komor.

Odstavec 2 stanoví minimální obsahové náležitosti zprávy poskytované Parlamentu.

Odstavec 3 umožňuje skutečnosti, které jsou utajovanými informacemi, vyčlenit do přílohy zprávy o přijatých opatřeních, která bude mít neveřejnou povahu. Zpráva samotná však musí být otevřená veřejné kontrole.

K § 25 a 26

Ustanovení řeší znaky objektivní stránky základních skutkových podstat správních deliktů dle tohoto zákona a příslušnost k projednání přestupků.

Horní hranice sankcí jsou v základních skutkových podstatách stanoveny vůči fyzickým i právnickým osobám jednotně. Navrhuje se diferenciací horní hranice dle závažnosti porušeného zájmu.

Úprava správních deliktů vychází z úpravy správních deliktů v zákoně č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí, ježto svou podstatou se jedná o obdobné jednání obdobné společenské nebezpečnosti.

K § 27

Zmocňuje ministerstvo financí k upravení podrobnosti způsobu plnění oznamovací povinnosti a stanovení vzoru služebního průkazu podle § 18 odst. 5, obdobně jako je tomu v zákoně č. 69/2006 Sb. Kromě toho tento paragraf umožňuje ministerstvu financí vyhláškou upravit postup plnění oznamovací povinnosti odchylný od § 16 odst. 3 pro případy nebezpečí z prodlení.

K § 28

Ustanovení zakotvuje povinnost všech orgánů veřejné správy poskytnout Úřadu a ministerstvu zahraničních věcí součinnost, a to včetně poskytnutí informací, i informací utajovaných, pro plnění cílů stanovených tímto zákonem.

K § 29

Ustanovení upravující použitelnost správního řádu na výslovně uvedené části zákona.

K § 30

Vzhledem ke skutečnosti, že navrhovaná právní úprava nevyžaduje ni svým obsahem, ni mocností dopadu na veřejnou správu žádných větších legisvakancích odkladů pro své úspěšné zavedení v praxi, navrhuje se stanovení účinnosti prvním dnem druhého měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení.

V Praze dne _____

Jména a podpisy: